

קול צופיד

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שְׁמִינִי - תַּשְׁס"א - מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ברכה לבטלה". וענה אם דעת היחיד שלא לצאת בספירת ש"צ צריך לחזור ולברך, ואף על גב שקיימא לך דמצוות אין צריכות כוונה, כתבו חכמי הצרפתים דדוקא מן הסתם אבל אינו רוצה לצאת בו לא". היינו, שהוא נשאל על הברכה וענה אם לא כיון לצאת יד"ח לא יצא. ומה שכתב בספירת כוונתו בברכה. ועיין למג"א שם ס"ק ב' ועיין למחצית השקל שם ולפרי"ח שם.

למסקנה, לכתחילה הברכה והספירה תהא על ידי כל אחד ואחד, ובברכה אפשר להקל יותר אם יש לו סיבה לצאת יד"ח ע"י שמיעה מאחר, ובספירה יספור כל אחד ואחד לעצמו. אבל אם אמר לש"צ או לאחר לכוון להוציאו יד"ח בספירה וגם הוא כיוון יצא בדיעבד יד"ח, ואעפ"כ טוב שיחזור ויספור לעצמו בלי ברכה (ועיין לאו"ח עמוד רי"ח אות ב' באורך).

ספירת ימים וספירת שבועות

הגמרא (מנחות סו, א) דנה בעניין הספירה והקצירה. "אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי". כלומר שיש מצוה גם על ספירת הימים וגם על השבועות. אח"כ הגמרא מביאה (שם) "רבנן דבי רב אשי מנו יומי ומנו שבועי. אמימר מני יומי ולא מני שבועי, אמר זכר למקדש הוא". וביאר רש"י (ד"ה אמימר) "האי מנינא דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא הלכך ביומי סגיי". רואים שהמחלוקת שלהם תלויה בשאלה שהזכרנו האם הספירה תלויה בקצירת העומר או לא. שלדעת אביי ורבנן דבי רב אשי מונים ימים ושבועות כי ספירת העומר מדאורייתא גם בזמן הזה. ולדעת אמימר בזמן הזה מדרבנן וע"כ סופר רק ימים ולא שבועות (ועיין לקמן בדברי הרמב"ם).

הנ"מ אם זה מדאורייתא או מדרבנן

יכול אדם לשאול מה הנפקא מינה אם יספור כך או כך, דע שהנפקא מינה היא גדולה.

הרמב"ם כותב (הלכות תמידין ומוספין הלכה כ"ד) "מצוה זו על כל איש ישראל ובכל מקום ובכל זמן". דעת הרמב"ם, וכך מביא בבאה"ל הרבה פוסקים שסוברים כמותו, שבימינו אע"פ שאין לנו קצירת העומר, אעפ"כ מצוה דאורייתא, והוא לא קושר את מצות הספירה עם הבאת העומר אלא עם התאריך של הבאת העומר, ואין קשר בפועל ביניהם שאין אלו מצוה אחת אלא שתי מצוות נפרדות (עיין לביאור להלכה שם ד"ה לספור העומר, ועיין להכ"ח שם ס"ק ה'). והנ"מ אם נאמר שזה מדאורייתא או מדרבנן אם מותר לספור בין השמשות (עיין תוס' מנחות ס"ו ד"ה זכר), וכן אם אדם מסופק אם ספר את העומר או לא, שאם נאמר שזה דאורייתא, ספיקו לחומרא, ואם נאמר שזה מדרבנן ספיקו לקולא. ושמה תאמר שיספור, ליתא, שהגאון מוילנא אומר שלפי מי שסובר שהספירה היום היא מדאורייתא, יספור עם ברכה. וכמו בקריאת שמע שאם מסופק אם אמר בברכת יוצר שמע או לא, צריך לחזור ולקרוא עם ברכה (עיין להגר"א שם ס"ק יח, וההוכחה שלו משו"ע ס"י סז אם מסופק אם קרא ק"ש חוזר עם הברכות, ואעפ"כ עיין שם בס"ק א מה שהקשה על זה, וע"כ הוא נשאר בסי' תפ"ט בצ"ע).

ועיין למרן בב"י שכתב את דעת הר"ן שרוב הפוסקים סוברים שספירת העומר בזה"ז היא מדרבנן. ועיין לגאון ס"ק ט' שגם אם אומרים שזה מדרבנן כל מה דתיקון רבנן כעין דאורייתא תקון. ועיין לכס"מ על הרמב"ם הנ"ל מה מקור סברתו שזה מהתורה. ועיין

השיעור לעילוי נשמת :

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

פרשת השבוע : שמיני

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשס"א.

הלכות ספירת העומר

ספירה וקצירה מצוה אחת או שתי מצוות?

כאשר סופרים את ספירת העומר, צריך לומר את הנוסח של "לשם יחוד" המובא בסידורים, ומזכירים את הפסוקים שבתורה. אומרים "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה; עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'" (ויקרא כג, פסוקים טו-טז). וכן (בדברים טז, פסוק ט) כתוב "שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות". ויש לשאול האם מצות ספירת העומר ומצות קצירת העומר קשורות אחת בשניה והן מצוה אחת, או שמא הן שתי מצוות נפרדות; והנ"מ היא שאם תאמר שהן מצוה אחת אם כן אין קצירת העומר אין גם ספירה, אבל אם נאמר שהן שתי מצוות נפרדות, אם כן גם בימינו שאין קצירה אעפ"כ עדיין נשארה מצות הספירה ומצותה מדאורייתא (עיין לקמן בשיטת הרמב"ם).

הספירה היא חיוב על כל אחד ואחד

הגמרא מביאה במסכת מנחות (סה, ב) "ת"ר: וספרתם לכם - שתהא ספירה לכל אחד ואחד". וביאר רש"י "שכל אחד ואחד חייב לספור". והביאור בזה כמו שבמצות נטילת לולב התורה כתבה ולקחתם לכם ולומדים משם שמצוה על כל אחד ואחד, ולא יכולים לסמוך על מה שהש"צ נוטל את הלולב שיוציא אחרים בנטילתו, כך גם במצות ספירת העומר שהתורה כותבת וספרתם לכם צריך שתהיה הספירה על כל אחד ואחד ולא יסמוך אדם על מה שהש"צ סופר את העומר בקול לפני הציבור. וכך פסק מרן בשו"ע שכותב (סי' תפ"ט, סעיף א) "ומצוה על כל אחד לספור לעצמו".

והשאלה אם זה לעיכוב או לכתחילה, נחלקו בזה הפוסקים. ועיין מש"ב שם ס"ק ה' ובהרחבה בביאור להלכה שם ד"ה 'ומצוה'. ועיין כה"ח שם ס"ק י"ג שלענין ברכה אפשר לצאת יד"ח בשמיעה מש"צ אם שניהם התכוונו, ובענין ספירה אפילו אם שניהם מתכוונים לא יוצא יד"ח אלא בדיעבד, וע"כ רצוי לחזור ולספור בעצמו, ועיין לספרים שמצינים שם.

ולכאורה הרי כתב הרשב"א (בתשובה סי' קכו) שרק בברכה מוציא הש"צ יד"ח ולא בספירה, וכלשונו שם שנשאל מדוע מברך הש"צ את ברכת ספירת העומר בקול רם הרי אין אדם יוצא יד"ח בברכתו "שכל אחד ואחד חייב לברך בעצמו", וע"ז ענה באורך וכתב שם וז"ל: "ויכל שכן כאן שאין עיקר המצווה הברכה אלא הספירה ואם ירצה השומע יוצא יד"ח על ידו מן הברכה ואח"כ כל אחד סופר לעצמו בדרך שאנו נוהגים בברכת ההל"י. הרי שלדעתו בברכה הש"צ מוציא יד"ח ולא בספירה. ומה שכתב בסי' תנ"ח המובא בב"י שם מדובר לענין ברכה וכן משמע מהלשון שם, שנשאל אם אדם שמע מחזן ברכה וענה אמן "מי שחזר וברך לאחר מכן אם היא

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שְׂמִינִי - תַּשְׁס"א - מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

שביל פסח עדיין היינו עבדים שרק אז צעק פרעה קומו צאו מתוך עמי. ואם כן אין תמימות, והתורה אומרת תמימות תהיינה ולכן מתחילים במוצאי יו"ט. ושם התוס' מביאים את הבה"ג שחולק על רבנו תם "ובח"ג כתב דהיכא דאינשי לברך בלילה ימנה למחר בלא ברכה וכן הלכה. אבל אם שכח לילה ויום לא ימנה עוד בברכה דבעינן תמימות וליכא". ובתוס' במנחות שם כתבו על דברי הבה"ג "ותימה גדולה הוא ולא יתכן". והר"ן לומד בדעת הבה"ג שאם לא ספר בלילה יכול לספור אפילו עם ברכה. (והתוס' במנחות מביאים את הבה"ג ולא אומרים מה עם הברכה).

הרא"ש אומר שכל לילה היא מצוה בפני עצמו, ואם כן יכול להמשיך בברכה. על כל פנים יש בזה שלוש דעות. דעת הבה"ג שיש בזה שני דינים, שאם לא ספר בלילה, יכול לספור ביום. ועוד שאם לא ספר לילה ויום לא יכול להמשיך לספור בברכה. דעת ר"ת ור"י שאין ספירה כלל ביום. ודעת הרא"ש שיכול לספור בלילה בברכה וגם ביום בלי ברכה, וגם ביום שאחריו ימשיך לספור בברכה אפילו אם לא ספר לילה ויום (עין הרא"ש סוף פסחים סי' י', ועין בכה"ח ס"ק פ"ח שהביא סברת בה"ג וסברת ר' סעדיה גאון, וסברת רב האי גאון שלבה"ג לא ספר לילה ויום בטל תמימות, לרס"ג רק אם לא ספר בלילה הראשונה, ולדעת רב האי גאון ימשיך לברך, עיי"ש).

דעת הרמב"ם בעניין זמן הספירה

הרמב"ם כותב (שם הלכה כג) "שכח ולא מנה בלילה מונה ביום". ואח"כ אומר (שם הלכה כה) "וצריך לברך בכל לילה אשר קדשנו במצוותיו וצונו על ספירת העומר קודם שיספור" ורצו לדייק מזה שהרמב"ם כותב שצריך לברך בלילה, שמשמע מכאן שביום לא מברך. אבל לספור יכול ביום רק שלא יברך. ואין זה קשה על הרמב"ם שכן כותב (שם סעיף ד') "וזמנו קבוע ולפיכך דוחה את השבת ואת הטומאה". ואח"כ גם כותב (שם סעיף ו' וז') "מצותו להקצר בלילה בליל ששה עשר בין בחול בין בשבת. וכל הלילה כשר לקצירת העומר ואם קצרוהו ביום כשר". כלומר שהרמב"ם סובר שלכתחילה מצותו בלילה ובדיעבד ביום מועיל. ובפשטות הרמב"ם מיושב, וזה לאפוקי מסברת ר"ת דלעיל. אך הלחם משנה' שם על הרמב"ם, וכן הש"ך על השו"ע (יו"ד סי' רסב, ס"ק ב) מקשים על הרמב"ם ומשאירים אותו בצריך עיון. הם טוענים נגד מה שאומר שדוחה את השבת ומותר לקצור את העומר בשבת, ממה שהתוס' (מנחות סו ע"ב ד"ה זכר למקדש) אומרים שיש לנו כלל שאין עושים ברית מילה בלילה כלל, אלא ביום - ולכן בשבת יכולים למול. אבל כל מה שאפשר לעשות מערב שבת לא התירו. ולכן הסכינים ודברי הרפואה של המוהל לא יטלטנו ברה"ר בשבת שזה מדאורייתא כיון שיכול לטלטל מערב שבת לא יטלטל בשבת. ואם כן, מקשים על הרמב"ם, איך מותר לקצור את העומר לדעתו גם בשבת, הרי מצותו גם ביום ואם כן יקצרו בערב שבת ביום? ונשארים בצ"ע. ואולי כעשרים ספרים מיישבים אותו שאין כאן צ"ע כלל.

ויש מתרצים, כל מה שאומר הרמב"ם שאם לא קצרו בלילה אפשר לקצור ביום לא מדובר על ערב שבת ביום, שזה לפני זמן קצירת העומר אלא על יום שבת ביום, שאם חל יום שישי פסח כמו שהיה חל בזמן שקדשו ע"פ הראיה, וא"כ לא יכול לקצרו בערב שבת. ויותר נכון מערב פסח היינו ביום י"ד בניסן וע"כ פסק שאפשר לקצרו ביום שבת בדיעבד. ולפי זה אין קושי הלח"מ והשו"ך ועוד אחרונים. אולם מהתוספות מנחות סי' הנ"ל וכן מפשט הגמרא

לערוך השולחן האשכנזי בסעי' ג' שהסביר את דברי הרמב"ם ולסוברים כמוהו שזה מן התורה אע"פ שאין כיום הקרבת העומר, שצריך הספירה היא הכנה למתן תורה (בהוציא את העם תעבדון את האלוקים על ההר הזה" (שמות ג, פסוק יב). ולפני כן מקריבים עומר משעורים ובסיום מקריבים שתי הלחם מחיטים, עיי"ש באורך.

מצותה בלילה ולא ביום

המשנה (מסכת מגילה כ, ב) אומרת "כל הלילה כשר לקצירת העומר וכי זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום, דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה". מזה לומד ר"ת שאין מצוה של ספירת העומר אלא בלילה, שכן המשנה אומרת שזה מצותו בלילה, ואם כן אין מצוה של קצירה ביום, וכמו כן אין מצוה של ספירה ביום. אנחנו אומרים את המשנה של איזהו מקומן בכל יום. והטעם שתקנו לומר "איזהו מקומן" כי רצו שאדם ילמד משנה בכל יום, ובחרו בפרק זה משום שיש בזה קרבת ציבור ויחיד. וגם משום שבפרק זה אין שום מחלוקת (עין עו"ח פרשת מקץ - אות ח). ושם אומרים שהפסח אינו נאכל אלא בלילה. והגמרא אומרת (שם כא, א) דבר שמצותו כל הלילה בא לאתויי אכילת פסחים שמצותו כל הלילה ויכול לאוכלו כל הלילה. "ודלא כרבי אלעזר בן עזריה דתניא ואכלו את הבשר בלילה הזה אי"ר אלעזר ב"ע נאמר כאן בלילה הזה ונאמר להלן 'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה' מה להלן עד חצות אף כאן עד חצות". כלומר שלדעת ר"ע ב"ע מצותו עד חצות בלבד, אבל דעת חכמים כל הלילה. הרמב"ם פסק כמו חכמים שאומרים שמצותו כל הלילה. ולכאורה נמצאת כאן מחלוקת, ואיך אומרים שאין מחלוקת בפרק איזהו מקומן? אלא שלא כתוב שם מחלוקת. והתוס' אומרים שאין הלכה כמו חכמים אלא כראב"ע כיון שסתם משנה כותיה בפרק איזהו מקומן. ולכן אומרים התוס' שצריכים למחר ולאכול מצה בלילי פסחים קודם חצות ואפילו מצה של אפיקומן שהרי חיוב מצה בזמן הזה דאורייתא. ולפי התוס' רואים שכשם שמצות אכילת מצה שמברכים עליה על אכילת מצה היא קודם חצות, כך האפיקומן שהיא זכר לקרבן פסח מצותה רק עד חצות. אבל בהלל של האפיקומן אין להחמיר כל כך שהוא דרבנן (תוס' שם ד"ה לאתויי) ובשו"ע כותב (סי' תעז, סעי' א) ויהא זהיר לאוכלו קודם חצות". (ובאמת אדם שרוצה להאריך בפירושים על ההגדה ובריבי סיפור יציאת מצרים, ועל ידי כך יבוא לאכול אפיקומן אחרי חצות, יעשה בחכמה. בתחילה יאריך בהגדה עד שעה 10:45 ואח"כ ימהר, ויאכל סעודת החג בשמחה ובחדוה, ויספיק לאכול את האפיקומן עד חצות, ואח"כ יכול להאריך בהגדה כמה שירצה עד שיבואו תלמידיו ויאמרו לו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, (ועיין פסחים דף ק"כ והגאון שם ס"ק ה', ועין בכה"ח תע"ז על סעי' א בענין מצה ובענין הלל וכן מש"ב שם).

שכח לברך בלילה, שלוש דעות בראשונים

התוס' (שם כ, ב ד"ה 'כל הלילה') מביאים את דברי ר"ת "שאם שכח לברך בלילה לא יברך ביום כדמשמע בהאי סתמא דמתני" וכו' "ואין לברך ביום משום דשנה עליה הכתוב לעכב דכתוב תמימות ואי אתה מוצא תמימות אלא כשאתה מונה בלילה". כלומר שאומר ר"ת שמצות ספירת העומר בלילה ולא ביום. ואם מסופק והוא עוד לילה, יכול לספור. אבל ביום אין בו שום טעם לחזור ולספור, שאין בו שום מצוה (וכ"כ בתוס' מנחות סו ד"ה זכר). (ובענין ה'תמימות' שמזכיר התוס' יש ב"ב איש חי' שמקשה שלכאורה כל ספירת העומר היא הכנה למתן תורה וכמו שכותב כן בזוהר הקדוש, ולמה אם כן לא מתחילים כבר בליל פסח ולמה מחכים רק ביום שאחריו? ומתרץ

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

שמיני - תשס"א - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שבועות, וביום החמשה עשר אומר 'היום חמשה עשר יום לעומר' (בלי שבועות).

וכאמור המנהג כמו שיטה ראשונה. אולם כתב המש"ב (שם ס"ק ז) שאם ספר רק הימים ולא שבועות יש אומרים שלא יצא יד"ח, וי"א שבדיעבד יצא יד"ח וע"כ פסק שיחזור ויספור בלי ברכה. ואם מנה שבועות ולא ימים לכל הדעות לא יצא יד"ח. ומשמע שיחזור ויברך שוב. ועיין שם בשער הציון אות ח' ט' שהאריך בזה ועיין בכה"ח שם ס"ק כב-כג, שבדיעבד יצא יד"ח, בכל אופן שספר בג' שיטות של הטרור. ולפי כן מי שלא ספר ימים רק שבועות או לא ספר שבועות רק ימים יחזור ויספור בלי ברכה, ואם לא חזר אעפ"כ יכול להמשיך ולברך בשאר הלילות.

שכח ולא בירך כל הלילה יספור ביום

כתב השו"ע: "שכח ולא בירך כל הלילה יספור ביום בלא ברכה" (שם סעי' ז). ז"א הוא פוסק כמו הרמב"ם והבה"ג (נגד רבנו תם שאומר שספירת העומר רק בלילה ולא ביום) ולפיכך יכול לברך בלילה שלאחריו.

ואם אדם קם חמש דקות לפני עמוד השחר ונוזר שלא אמר עומר יקום מהר ויטול ידיו ובלי ברכת התורה יאמר 'בא"ה אמ"ה וכו' היום כך וכך ימים לעומר'. ולא יאמר שהוא יספור ביום, ראשית ביום זה בלי ברכה. שנית, הרי י"א שלא מועיל לספור ביום וע"כ יקום מיד.

אם אדם התעורר בבוקר ועבר עמוד השחר ונוזר שלא התפלל ערבית יתפלל שחרית שתיים.

אומר רבי שמעון בר יוחאי: עד הנץ החמה יקרא קריאת שמע של ערבית עם ברכות ק"ש ובלי 'השכיבנו' (שו"ע סי' רלה, סעי' ד) ועל זה נאמר: "כדאי הוא רבי שמעון בר יוחאי לסמוך עליו בשעת הדחק" (ברכות דף ט, ב).

אבל בברכות של העומר אם אדם קם אחרי עמוד השחר אינו יכול לאומרו, אפילו לפני הנץ החמה.

כתוב בשו"ע (סעי' ח): "אם שכח לברך באחד מן הימים בין ביום הראשון בין בשאר ימים, סופר בשאר ימים בלא ברכה. אבל אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור שאר ימים בברכה". רוב הפוסקים אומרים שכונת השו"ע היא שחייב לספור כל לילה ולילה כי בברכות בעל השו"ע החמיר כי ספק ברכות להקל, שאם לא ספר בלילה ולא ספר ביום אומר בה"ג שלא יכול לברך, ושאר הפוסקים הנ"ל, הרא"ש וכו' ומהר"ם מרוטנברג אומרים שכן יכול לספור עם ברכה, ומכיון שכן אמר השו"ע שחייב לספור בלי ברכה. אומר בעל הבא"ח חידוש: "טוב שישמע ברכה שמברך חבירו לעצמו ויאמר לו שיכוון לפטור אותו ואחר כך יספור לעצמו. ואם לא נזדמן לו הדבר הזה לשמוע מחברו טוב להרהר הברכה בליבו" (או"ח עמוד רי, אות יא).

וכל זה מדובר באופן שלא ספר לא בלילה ולא ביום כי אם ספר ביום יכול להמשיך ולספור בשאר הלילות עם ברכה. ולאפוקי סברת הפר"ח שם ס"ק ז' שאם לא ספר בלילה יספור ביום בלי ברכה ואעפ"כ ימשיך לספור בשאר הלילות ובלי ברכה. וכתב או"ח שם שלא פוסקים כמו הפר"ח אפילו שבד"כ הוא סובר סב"ל. כי נהגו

שהביאו התוס' משמע שמי שאומר קצרו ביום כשר הכוונה אפילו מערב יו"ט (ועיין לרמב"ם פרנקל בסופו).

הנוסח שלפני הברכה 'לקים מצות עשה'

ישנם כמה אנשים שרצו לומר שלא אומרים בנוסח שלפני הספירה "הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של ספירת העומר" - וראיתי שעשו מחיקות על זה בסידורים של בית כנסת מוסיוף של תפלת ישרים. ואיני יודע מי התיר לעשות כן בסידורים של ציבור, ומי שרוצה למחוק דבר יעשה כן בסידורים שלו בביתו. ועוד, מי אמר לאותם המוחקים שההלכה שאין הספירה דאורייתא, אולי הלכה כמו הרמב"ם ועוד ראשונים שמצותה גם בימינו דאורייתא. או יאמרו כמו שכתוב בסידורים לקיים מצוות עשה סתם, ואפשר לפרש מהתורה או מדרבנן שגם זה נקרא עשה ככל אשר יורוך.

ספירת ימים ושבועות דוקא

בשו"ע (סימן תפט, סעי'א) כותב שסופר ימים ושבועות. (הבאנו דבריו לעיל). מה הדין אם אדם אמר היום בלילה שספירתו תשעה ימים, היום תשעה ימים לעומר ולא אמר שהם שבוע אחד ושני ימים? וכן מה הדין אם אמר היום עשרה ימים פחות אחד? או אם לא אמר היום תשעה ימים וכו' אלא אמר היום שבוע אחד ושני ימים לעומר, האם זה נקרא ספירה או לא? רוב הפוסקים כותבים שצריך לספור ולהבין מה שסופר. ואם אדם שלא מבין עברית קורא את הספירה ולא מבין שום מילה, לא יצא בזה ידי חובה. התורה אומרת וספרתם לכם שצריך להבין מה שסופר. (ועיין מג"א שם ס"ק ב', וכה"ח ס"ק כ', ומש"ב שם ס"ק ה', היינו שמותר לספור בכל לשון שמבין דוקא, ועיין לכה"ח שם שהביא סברא שבלשון הקודש אפי' שלא מבין ואין נראה שהלכה כן).

דעת הפר"ח במינוי ימים או שבועות

בטור מובאים שלוש שיטות כיצד סופרים את העומר "מצווה למימני יומי ומצווה למימני שבועי". כיצד? **שיטה ראשונה:** ביום ראשון אומר 'היום יום אחד לעומר' (או בעומר), ביום שני 'היום שני ימים' וכו', ביום השביעי אומר 'היום שבעה ימים לעומר' (או שבעה ימים לעומר), וביום השמיני אומר 'היום שמונה ימים לעומר' (או שמונה ימים לעומר), וביום התשיעי אומר 'היום תשעה ימים לעומר' (או תשעה ימים לעומר), וביום העשירי אומר 'היום עשרה ימים לעומר' (או עשרה ימים לעומר), וביום הארבעה עשר ימים לעומר אומר 'היום ארבעה עשר ימים לעומר' (או ארבעה עשר ימים לעומר), וביום החמשה עשר ימים לעומר אומר 'היום חמשה עשר ימים לעומר' (או חמשה עשר ימים לעומר), וביום הכה"ח אומר 'היום כה"ח ימים לעומר' (או כה"ח ימים לעומר), וביום הכה"ט אומר 'היום כה"ט ימים לעומר' (או כה"ט ימים לעומר), וביום ה' אומר 'היום ה' ימים לעומר' (או ה' ימים לעומר), וביום ד' אומר 'היום ד' ימים לעומר' (או ד' ימים לעומר), וביום ג' אומר 'היום ג' ימים לעומר' (או ג' ימים לעומר), וביום ב' אומר 'היום ב' ימים לעומר' (או ב' ימים לעומר), וביום א' אומר 'היום א' ימים לעומר' (או א' ימים לעומר). (וכן פסק השו"ע שם סעי' א).

שיטה שניה: עד שבעה ימים יאמר 'היום שבעה ימים לעומר' (או שבעה ימים לעומר), ואח"כ ביום השמיני יאמר 'היום שמונה ימים לעומר' (או שמונה ימים לעומר), וביום התשיעי יאמר 'היום תשעה ימים לעומר' (או תשעה ימים לעומר), וביום העשירי יאמר 'היום עשרה ימים לעומר' (או עשרה ימים לעומר), וביום הארבעה עשר ימים לעומר אומר 'היום ארבעה עשר ימים לעומר' (או ארבעה עשר ימים לעומר), וביום החמשה עשר ימים לעומר אומר 'היום חמשה עשר ימים לעומר' (או חמשה עשר ימים לעומר), וביום הכה"ח אומר 'היום כה"ח ימים לעומר' (או כה"ח ימים לעומר), וביום הכה"ט אומר 'היום כה"ט ימים לעומר' (או כה"ט ימים לעומר), וביום ה' אומר 'היום ה' ימים לעומר' (או ה' ימים לעומר), וביום ד' אומר 'היום ד' ימים לעומר' (או ד' ימים לעומר), וביום ג' אומר 'היום ג' ימים לעומר' (או ג' ימים לעומר), וביום ב' אומר 'היום ב' ימים לעומר' (או ב' ימים לעומר), וביום א' אומר 'היום א' ימים לעומר' (או א' ימים לעומר). (וכן פסק השו"ע שם סעי' א).

שיטה שלישית: ביום הראשון לעומר יאמר 'היום יום אחד' וכו'. ביום השביעי יאמר 'היום שבעה ימים לעומר' (או שבעה ימים לעומר), וביום השמיני יאמר 'היום שמונה ימים לעומר' (או שמונה ימים לעומר), וביום התשיעי יאמר 'היום תשעה ימים לעומר' (או תשעה ימים לעומר), וביום העשירי יאמר 'היום עשרה ימים לעומר' (או עשרה ימים לעומר), וביום הארבעה עשר ימים לעומר אומר 'היום ארבעה עשר ימים לעומר' (או ארבעה עשר ימים לעומר), וביום החמשה עשר ימים לעומר אומר 'היום חמשה עשר ימים לעומר' (או חמשה עשר ימים לעומר), וביום הכה"ח אומר 'היום כה"ח ימים לעומר' (או כה"ח ימים לעומר), וביום הכה"ט אומר 'היום כה"ט ימים לעומר' (או כה"ט ימים לעומר), וביום ה' אומר 'היום ה' ימים לעומר' (או ה' ימים לעומר), וביום ד' אומר 'היום ד' ימים לעומר' (או ד' ימים לעומר), וביום ג' אומר 'היום ג' ימים לעומר' (או ג' ימים לעומר), וביום ב' אומר 'היום ב' ימים לעומר' (או ב' ימים לעומר), וביום א' אומר 'היום א' ימים לעומר' (או א' ימים לעומר). (וכן פסק השו"ע שם סעי' א).

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

שְׁמִינִי - תַּשְׁס"א - מֵאֵת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

דעתם צריכים לברך שתי ברכות וטעות הוא, ומצווה אחת היא שמחולקת לשבוע ולימים, לאפוקי ממה שאומר רבנו ירוחם.

ספירת העומר - לימוד סניגוריא על עם ישראל

ספירת העומר לפי הפשט היא דבר חשוב מאוד והרבה פוסקים שהיא מדאורייתא והרמב"ם בראשם, והרבה פוסקים אומרים שהיא מדרבנן, ואפילו לפוסקים שזה מדרבנן עכ"ז שייך בו כל החומרות כמו מהתורה.

ספירת העומר היא לימוד סניגוריא על עם ישראל. המן בא למרדכי וראה אותו מלמד הלכות עומר ואמר בא קומץ של שעורים ודחה עשרת אלפים ככר כסף. אומר מהקב"ה הביאו לפני עומר בכדי שתתברך לכם כל התבואה, אנחנו נותנים קומץ עומר וכל התבואה בכל העולם מתברכת. בכדי שהמקטרגים לא יקטרגו עליכם (עיין ר"ה דף טז, א)

ועל כן בתפילה אנחנו כל יום אומרים "שים שלום טובה וברכה וטוב בעיניך לברכנו לברך את כל עמך ישראל". הקב"ה רוצה לתת לנו גשמים, תבואה, כן נזכה לברכה. כי טוב בעיני ה' לברך אותנו. ואנחנו אומרים במוסף של שלש רגלים "כאשר רצית ואמרת לברכנו כן תברכנו סלה". גם עכשיו שאין לנו עומר וניסוך המים "ונשלמה פרים שפתינו". תברך אותנו אפי' בלי הקרבת עומר וניסוך המים. ולפי הקבלה ספירת העומר הוא עניין חשוב מאד. ואדם צריך להזהר לסופרה, אחרת לא נקרא אדם זכאי, וכלשון הזהר הקדוש "כל בר נש דלא מני חושבנא דא אינון שבע שבתות תמימות למזכי לדכיותא דא (לזכות לטהרה זו) לא איקרי טהור ולא בכללא דטהור הוא. ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא" (אמור צז).

וכיום ישנם כל מיני מכשירים שמזכירים לאדם מה התאריך וכמה בעומר היום וכדו'. ואדם שעלול לשכחה ישתמש במכשירים כאלה.

ויהי רצון שיבא המשיח לפני סיום ספירת העומר בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

לפסוק כמו השו"ע ובמקום מנהג לא אומרים סב"ל. מה הדין של אדם שבליל שישי לא ספר עומר והתפלל ערבית של שבת מפלג המנחה וחוזר מבית הכנסת ונזכר שלא ספר מה יעשה? "אם שכח ליל שישי והתפלל ערבית של שבת מבעוד יום, יספור בעת ההיא מנין של ליל שישי וימנה שאר ימים עם ברכה" (או"ח שם אות יב).

כתוב בשו"ע (שם סעי' ח) "אם הוא מסופק אם דילג יום אחד ולא ספר יספור בשאר הימים בברכה". וכתב שם המש"ב (ס"ק לח) שיש כאן ס"ס שמא לא דילג וספר ואם תימצי לומר שדילג הרי יש סוברים שכל יום מצוה בפני עצמה היא ואפילו דילג יכול לברך. וכתב כה"ח (שם ס"ק פח) הרי אפילו אם יש שם ס"ס לא מברכים מדין סב"ל. הסביר ואמר מאחר וזה מנהג וכן נהגו ע"כ על מנהג לא אומרים סב"ל.

למעשה כל הסברא שאם הוא מסופק יברך מדין ס"ס הוא מהפ"ח. והאחרונים נמשכו אחריו, כי למעשה מקור ההלכה מובא בב"י משם תרומה"ד סי' ל"ז ושם לא כתב מדין ס"ס אלא מדין שיש אומרים שספירת העומר זה מהתורה, וכן ברכה לבטלה זה רק מדרבנן, וע"כ יכל לברך.

ולפי זה תימה כיצד פסק מרן כתומה"ד הרי הוא סובר שספירת העומר כיום מדרבנן, וכן בהוא פוסק כמו הרמב"ם שברכה לבטלה מהתורה (עיין סי' רטו, סעי' ד ולכה"ח שם ולמש"ב שם). א"כ כיצד פסק כמו תרומה"ד? אלא שהפ"ח התכוון שטעמו כמו התרומה"ד, ועוד מדוע כך פסק תרומה"ד מדין ס"ס היינו, מאחר ורוב הפוסקים סוברים לא כמו הבה"ג רק השו"ע חשש לסב"ל. וע"כ כתב שמי שדילג לילה ויום לא יברך אלא יספור בלי ברכה, כאן שיש ס"ס וכן הסברות שהביא תרומה"ד ביחד פסק שיברך.

ואנו נמשכים אחר כה"ח ובא"ח שאם נהגו לא אומרים סב"ל ע"כ מאחר ונהגו לברך אם הוא מסופק ימשיך ויברך. ולעומת זה, הגאון הביא את המקור לסברת השו"ע ממש כמו שפסק תרומה"ד. עיין להגאון שם ס"ק י"ח שאם יש ספק בחיוב מצווה מהתורה ומקיים את המצווה אפילו מספק מברך עליה, ועיין לעיל שהזכרנו את דבריו ועיין לאו"ח עמוד ר"ט ועמוד רכ"ז שגם הוא הביא מדין ס"ס ולדברינו זה תוספת על מה שכתב תרומה"ד ומאחר וכן נהגו ימשיכו במנהגם.

שתי מצוות בספירה - ספירת ימים וספירת שבועות

רבנו ירוחם אומר: מדוע אנו בספירת העומר עושים חשבונות של השבוע ואומרים 'היום שבעה ימים שהם שבוע אחד' או 'היום ארבע עשרה יום שהם שני שבועות'?

והוא עונה: ישנם שתי מצוות, אחת של "וספרתם לכם ושבועה שבועות תהיינה", וישנה מצווה של "תספרו חמישים יום". וכיום שאין ביהמ"ק מהתורה מונים ימים ומדרבנן מונים שבועות.

ולפי דעתו בזמן שבת המקדש היה קיים היו מברכים שתי ברכות האחת, "בא"ה אמ"ה אשר קדשנו לספור שבועות". והשניה, "בא"ה אמ"ה אשר קדשנו לספור ימים" (עיין או"ח עמוד רכד והאריך בזה). אולם על זה חולק הרמב"ם בסהמ"צ סי' קס"ו. יש חושבים שספירת העומר לילה ובשבוע זה שני מצוות וא"כ לפי

